

*Справи
приватного
обвинувачення*

Посилення
Правих Можливостей

До 19 листопада 2012 року, відповідно до статті 27 КПК 1960 року, притягнення до кримінальної відповідальності не інакше як за скаргою потерпілого здійснювалося лише за злочини, передбачені статтею 125, частиною 1 статті 126, а також справи про злочини, передбачені статтею 203-1, частиною 1 статті 206, статтями 219, 229, 231–232-2, 356 Кримінального кодексу України (КК) щодо дій, якими заподіяно шкоду правам та інтересам окремих громадян. Такі справи порушувалися не інакше як за скаргою потерпілого, якому і належало у такому разі право підтримувати обвинувачення. Зазначені справи підлягали закриттю, якщо потерпілий примириться з обвинуваченим, підсудним.

У справах про злочини, передбачені статтею 125, частиною 1 статті 126, а також статтею 356 КК щодо дій, якими заподіяно шкоду правам та інтересам окремих громадян, дізнання і досудове слідство не провадилося — постраждалий сам мав звертатися до суду зі скаргою про притягнення до кримінальної відповідальності винної (на його погляд) особи.

Та з 19 листопада 2012 року порядок кримінального провадження в таких справах (глава 36, статті 477–479 нового КПК) зовсім інший. Та й перелік справ приватного обвинувачення істотно збільшився. За новим Кодексом, кримінальне провадження у всіх справах приватного обвинувачення розпочинають слідчий або прокурор, але виключно за заявою потерпілого. Тобто, **самостійно до суду скаргу вже подавати не потрібно.**

Основною групою злочинних проявів, які відносяться тепер до справ приватного обвинувачення, є злочини, передбачені наступними статтями КК:

- ст. 122 ч. 1 (умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження без обтяжуючих обставин),

- ст. 125 (умисне легке тілесне ушкодження),
- ст. 126 ч. 1 (умисне завдання удару, побоїв або вчинення інших насильницьких дій, без обтяжуючих обставин),
- ст. 129 ч. 1 (погроза вбивством без обтяжуючих обставин),
- ст. 132 (розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби),
- ст. 133 ч. 1 (зараження венеричною хворобою без обтяжуючих обставин),
- ст. 135 ч. 1 (залишення в небезпеці без обтяжуючих обставин),
- ст. 136 ч. 1 (ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, без обтяжуючих обставин),
- ст. 139 ч. 1 (ненадання допомоги хворому медичним працівником без обтяжуючих обставин),
- ст. 142 ч. 1 (незаконне проведення дослідів над людиною без обтяжуючих обставин),
- ст. 145 (незаконне розголошення лікарської таємниці),
- ст. 152 ч. 1 (зґвалтування без обтяжуючих обставин),
- ст. 154 (примушування до вступу в статевий зв'язок),
- ст. 161 ч. 1 (порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або релігійних переконань без обтяжуючих обставин),
- ст. 162 ч. 1 (порушення недоторканності житла без обтяжуючих обставин),
- ст. 163 ч. 1 (порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, без обтяжуючих обставин),
- ст. 164 ч. 1 (ухилення від сплати аліментів на утримання дітей без обтяжуючих обставин),

- ст. 165 ч. 1 (ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків без обтяжуючих обставин),
- ст. 168 ч. 1 (розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) без обтяжуючих обставин),
- ст. 176 ч. 1 (порушення авторського права і суміжних прав без обтяжуючих обставин),
- ст. 177 ч. 1 (порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію),
- ст. 180 (перешкоджання здійсненню релігійного обряду),
- ст. 182 (порушення недоторканності приватного життя),
- ст. 194 ч. 1 (умисне знищення або пошкодження майна без обтяжуючих обставин),
- ст. 195 (погроза знищення майна),
- ст. 197 (порушення обов'язків щодо охорони майна),
- ст. 203-1 (незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва),
- ст. 206 ч. 1 (протидія законній господарській діяльності без обтяжуючих обставин),
- ст. 219 (доведення до банкрутства — щодо дій, якими завдано шкоду кредиторам),
- ст. 229 (незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару),
- ст. 231 (незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю),
- ст. 232 (розголошення комерційної або банківської таємниці),

- ст. 232-1 (незаконне використання інсайдерської інформації — щодо дій, якими заподіяно шкоду правам, свободам та інтересам окремих громадян або інтересам юридичних осіб),
- ст. 232-2 (приховування інформації про діяльність емітента),
- ст. 355 ч. 1 (примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань без обтяжуючих обставин),
- ст. 356 (самоправство — щодо дій, якими заподіяно шкоду правам та інтересам окремих громадян або інтересам власника),
- ст. 361 ч. 1 (несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку, без обтяжуючих обставин),
- ст. 362 ч. 1 (несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї, без обтяжуючих обставин),
- ст. 364-1 (зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми),
- ст. 365-1 (перевищення повноважень службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми),
- ст. 365-2 (зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги).

До справ приватного обвинувачення тепер також відносяться і деякі більш тяжкі злочини, якщо вони вчинені чоловіком або дружиною потерпілого. Це є злочини, передбачені наступними статтями КК:

- ст. 122 ч. 2 (умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження за обтяжуючих обставин),
- ст. 126 ч. 2 (побої і мордування за обтяжуючих обставин, за виключенням випадків, якщо такі дії вчинені групою осіб),
- ст. 128 (необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження),
- ст. 130 ч. 1 (свідоме поставлення іншої особи в небезпеку зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини),
- ст. 146 ч. 1 (незаконне позбавлення волі або викрадення людини без обтяжуючих обставин),
- ст. 152 ч. 2 (зґвалтування, вчинене повторно або особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених статтями 153-155 Кримінального кодексу України),
- ст. 153 ч. 1 (насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом),
- ст. 286 ч. 1 (порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами, без обтяжуючих обставин),
- ст. 296 ч. 1 (хуліганство без обтяжуючих обставин),
- ст. 361 ч. 2 (несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку, за обтяжуючих обставин),
- ст. 362 ч. 2 (несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, якщо вони вчинені особою, яка має право доступу до неї).

І остання група злочинних проявів відноситься до справ приватного обвинувачення у випадку, якщо вони вчинені чоловіком (дружиною) потерпілого, іншим близьким родичем чи членом сім'ї потерпілого, або якщо вони вчинені особою, яка щодо потерпілого була найманим працівником і завдала шкоду виключно власності потерпілого. Це є злочини, передбачені наступними статтями КК:

- ст. 185 (крадіжка, крім крадіжки, вчиненої організованою групою),
- ст. 186 (грабіж, крім грабежу, вчиненого організованою групою),
- ст. 189 (вимагання, крім вимагання, вчиненого організованою групою, а також поєднаного з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи),
- ст. 190 (шахрайство, крім шахрайства, вчиненого організованою групою),
- ст. 191 (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, крім вчиненого організованою групою, або шкода від якого завдана державним інтересам),
- ст. 192 (заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою),
- ст. 289 ч. 1 або ч. 2 (незаконне заволодіння транспортним засобом без особливо обтяжуючих обставин),
- ст. 357 (викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження).

Для того, щоб розпочати процедуру кримінального провадження у формі приватного обвинувачення, потерпілий має

право подати до міліції або прокуратури — органу уповноваженого на початок досудового розслідування, заяву про вчинення кримінального правопорушення протягом строку давності притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення певного кримінального правопорушення.

Питання відшкодування шкоди потерпілому у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення може відбуватися на підставі угоди про примирення або без неї.

Буклет видано в рамках проекту «Центр правової інформації та консультацій в місті Чугуєві та Чугуївському районі», що реалізовується Чугуївською правозахисною групою, за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження» за програмою «Верховенство права», в рамках ініціативи «Посилення правових можливостей бідних верств населення».

Поширюється відповідно до Меморандуму про співпрацю в галузі надання правової інформації та консультацій мешканцям Чугуївського району, укладеного між «Центром правової інформації та консультацій» ЧПГ, Чугуївською райдержадміністрацією та Чугуївською районною радою.

Інформація в цьому буклеті відповідає законодавству станом на квітень 2013 р. та має рекомендаційний характер. Розбір конкретних ситуацій потребує консультацій з фахівцем в галузі права.

**Центр правової підтримки та консультацій ЧПГ:
вул. Р. Люксембург, 16-а, м. Чугуїв. Тел.: 097-17-938-22**

Наклад 500 прим.

Надруковано на обладнанні Харківської правозахисної групи
61002, Харків, вул. Іванова, 27, кв. 4
<http://khpg.org> <http://library.khpg.org>